

16. november 1938, Sereď.

Zápisnica napísaná na okresnom úrade s bývalými kolonistami z okupovaného územia Štefanom F., Michalom M., Jánom H., Jánom M., Bonifácom M., Pavlom M., Vincentom S., ktorí vypovedali o výčinoch maďarských žandárov, v dôsledku ktorých museli opustiť svoje domovy.

Zápisnica

Štefan F. zo Štefanikova (*pri Galante*) vypovedá:

Mal som majetok v kolónii Štefanikove pri Galante. Na tomto majetku som býval od roku 1921. Keďže som legionárom, bol som úradne vyzvaný, aby som sa vysťahoval, a tiež preto, že maďarskí obyvatelia z Takšona (*Matúškovo*) cez mojich zaťov Martina Č. a Gašpara B. zo Štefanikova odkázali, aby som si vybral strom, na ktorý ma obesia. Nepočkal som, pokým prišlo maďarské vojsko, a dňa 5. 11. 1938 som zo Štefanikova odišiel. Od Michala M. z Takšona som sa pozdejšie dozvedel, že vizkeletské (*Čierny Brod*) a takšonské obyvateľstvo v Štefanikove rabovalo. On to vraj videl.

Michal M. z Mostovej Kerti (*Mostová*) vypovedá:

Od roku 1926 som býval v Mostovej Kerti, kde som si kúpil majetok z voľnej ruky. Odišiel som odišiel dňa 14. 11. 1938. Dňa 9. 11., keď prišlo maďarské vojsko do Mostovej Kerti, bol som aj s Ing. Štefanom P. napadnutý od tamojšieho miestneho obyvateľstva. Pritom som bol bitý po hlave tvrdým predmetom. Stalo sa tak asi o 3. hod. poobede. V sebazáchrane som ušiel. Dav ľudí bežal za nami. Keďže som videl, že neujdem, vrátil som sa naspäť do bytu Ing. P., kde som sa zdržiaval asi 5 dní. Na zakročenie tamojšieho penzionovaného notára Františka H. sa ľud ukľudnil. Po tú dobu, čo som bol v Mostovej Kerti, môj majetok bol úplne vyrabovaný. Toto som videl na vlastné oči. Jeden maďarský dôstojník nás zobral svojím autom na môj majetok, aby som si išiel pozrieť, ako ho mám vyrabovaný. Tento dôstojník, pravdepodobne menom Pintér, si dal zavolať tých obyvateľov, ktorí tam rabovali, zbil ich a prinútil, aby šťastí ukradnuté veci vrátili. Od tých čias ma potom trikrát vyšetrovali a vypočúvali, že som legionárom. Preto som tam ďalej neostal a z Mostovej Kerti som sa vysťahoval. Moja rodina je v Mostovej Kerti u brata mojej manželky, u Pavla S. Toho tiež tak vyrabovali, že mu nič nenechali.

Ján H. z Mostovej Kerti vypovedá:

Od roku 1925 som bol v Mostovej Kerti, kde som mal majetok kúpený z voľnej ruky. Z Mostovej Kerti som odišiel 14. 11. 1938. Dňa 9. 11. 1938, keď prichádzalo maďarské vojsko do Mostovej Kerti, som išiel na ulicu ho vítať, pričom som mal maďarské odznaky. Tieto mi ľudia strhli. Na to vyrabovali môj dom tak, že okrem toho, čo som mal na sebe, mi nič nezostalo. Spolu s M. sme išli k Ing. P., kde nás strážili dvaja ľudia K. a R. z Mostovej Kerti, ktorí za to mali zaplatené. Hneď poobede a v noci ma maďarské vojsko ako bývalého legionára hľadalo na mojom majetku a keďže tamojšie obyvateľstvo tvrdilo, že mám pušky a guľomety, maďarské vojsko úplne rozstrieľalo slamu a krmu nachádzajúcu sa pri mojom dome a kričalo, aby som sa ukázal, že som synom smrti.

Dňa 9. 11. 1938 v noci o 12. hodine prišiel ku Ing. P., kde sme boli zhromaždení, jeden maďarský dôstojník s nabitým revolverom v ruke. Dal nás zatvoriť do izby pre slúžky. V druhej izbe dvom strážiacim ľuďom prehlásil, že má rozkaz zabiť každého Čecha a Tóta (*Slováka*).

Toto sme počuli cez dvere zo susednej izby. Na druhý deň som bol s četníckym dôstojníkom pozrieť svoj majetok. Videl som, že tento bol úplne vyrabovaný. Pritom sa ma četnícky dôstojník spýtal, prečo ma tak vyrabovali. Odvetil som, že snáď preto, že ma považujú za legionára. Nato mi do očí tento povedal, že ako legionár, ak niečo najmenšieho urobím, budem zastrelený. Bol som dvakrát vyšetrovaný, či som legionárom, a na tretí raz sa ma spýtali dvaja dôstojníci v prítomnosti 8 vojakov, čo tam hľadám. Vyzvali ma, aby som sa ihneď vysťahoval. Na to som sadol na bicykel a ušiel som.

Ján M. zo statku Agerdö z obce Orechová Potôň vypovedá:

Od mája roku 1937 som bol obyvateľom na majeri Agerdö v obci Orechová Potôň, kde som si kúpil z voľnej ruky majetok. Dňa 9. 11. 1938 prišlo do obce maďarské vojsko. Už predtým prišli asi 4 vojaci v civile a v mene vojenského zákona ma vyzvali, aby som ihneď opustil svoj majetok. Nechcel som to vykonať a volal som ich do izby, kde som mal pripravenú hostinu, dúfajúc, že sa s nimi nejako dohodnem. Do izby ma vôbec nepustili, ale znovu ma vyzvali, aby som ihneď odišiel, lebo ma zabijú. Nato prišiel dav ľudí, ktorý kričal „Büdös tót“ (*smradľavý Slováčok*), zabite ho. Potom mi vyrabovali celý môj majetok a nenechali mi odniesť ani svoje šaty. Šiel som sa sťažovať vedúcemu notárovi Zacharovi v Tallóši (*Tomášikovo*), ktorý mi však prehlásil, že do veci mu vraj nič nie je, že to patrí vojenským úradom. Išiel som preto na vojenské veliteľstvo v Tallóši. Odtiaľ na dvoch vojenských autách so štyrmi maďarskými dôstojníkmi išiel som na môj majetok. Pred mojim majetkom zastavil naše autá pán Eugen Š. a jeho syn Ákoš, ktorý mal svoje auto na mojom statku vo dvore. Nepustil nás do majera, ale len na kraj dvora. Na to vzájomne sa legitimovali, že sú vojaci. Na to pristúpil ku mne pán Š. a udrel ma po hlave. Pritom som viackrát padol na zem. Po nohách a rukách som sa dovliekol k zadnej časti auta, kde už nebolo svetlo, a vlečúc sa po zemi som odišiel. Dvakrát strelili za mnou, ale šťastnej náhode môžem ďakovať, že som nebol zasiahnutý. V obave, aby som neupadol opäť do rúk maďarského vojska, trikrát som musel prebrodiť Čiernu vodu a dva potoky tečúce cez polia. Dostal som sa do Galanty a odtiaľ som prišiel do Serede. Maďarskí dôstojníci ma vôbec nechránili pred rozzúreným davom ľudí. Môj syn Pavel M. so svojou ženou zostali v Tallóši a dosiaľ neviem o nich, kde sa nachádzajú.

Bonifác M. z kolónie pri Galante vypovedá:

Od roku 1927 som bol obyvateľom novozriadenej kolónie pri obci Galanta. Pôdu sme tam dostali ako prídela pri prevádzaní pozemkovej reformy. Bol som upozornený patričnými kruhmi, aby som sa ako legionár vysťahoval. Keďže som nechcel mať ďalšie neprijemnosti, dňa 8. 11. 1938 som sa z kolónie vysťahoval. Moja rodina s celým zariadením môjho hospodárstva tam zostala.

Pavel M. z kolónie pri Galante vypovedá:

Od roku 1927 som bol obyvateľom novozriadenej kolónie pri obci Galanta. Pôdu som tam dostal ako prídela pri prevádzaní pozemkovej reformy. Bol som upozornený patričnými kruhmi, aby som sa ako legionár vysťahoval. Keďže som nechcel mať ďalšie neprijemnosti, dňa 8. 11. 1938 som sa z kolónie vysťahoval. Moja manželka so synom Pavlom s celým zariadením môjho hospodárstva tam zostala. Podľa došlých správ k nám sa im dosiaľ nič nestalo.

Vincent Š. z kolónie Hajmáš pri Veľkom Fedýmeši (*Velké Útlany*) vypovedá:

Od roku 1932 som prevzal od svojho švagra Ludvika V. majetok na kolónii Hajmáš, ktorý majetok dostal ako prídela pri prevádzaní pozemkovej reformy. Dňa 9. 11. 1938 prišla veľká tlupa civilistov od Čiernych Nekyji (*Čierna Voda*), ktorí vrazili na kolóniu Hajmáš

a rabovali. Hlavne rabovali u kolonistov z Moravy a z Čiech. U kolonistov Slovákov pravdepodobne nerabovali. Celý náš majetok, náš dobytok a vnútorné zariadenie nám zobrali. Na toto pustošenie som sa prizeral zo záhrady so svojou ženou. Keď ľudia odišli z môjho majetku, išiel som dovnútra, chtiac si odtiaľ zobrať šatstvo a potrebné veci. Zistil som, že tam už nič nemám. Vtedy tam prišli vojaci a spýtali sa ma, čo tam chcem a začali ma biť. Keďže ďalšie zotrvanie na majetku bolo nemožné, peši sme ušli vedľa Veľkého Dioseku (Sládkovičovo) a Malého Mačádu (*Malá Mača*) do Abrahámu. Svokra Františka V. zostala na kolónii u nášho robotníka Štefana M. My sme prešli do Abraháma a odtiaľ do Valtašúru (*Šúrovce*), kde sme ubytovaní u svojich známych. Keď sem dopravím svoju svokru, hodlám sa odsťahovať na Moravu do Hrádku na Vlárskej dráhe.

Zápisnica prečítaná a za správnu bola uznaná a podpísaná.

D. a h.

Za okresného náčelníka:
podpis v. r.

Halmošová, v. r.
zapisovateľka

Pavel M., v. r.
Štefan F., v. r.
Vincent Š., v. r.
Michal M., v. r.
Bonifác M., v. r.
Ján H., v. r.
Ján M., v. r.

AMZV ČR, PrS., kr. 60, f. 10, č. 174 071.

41

16. november 1938, Bratislava.

Ústredná správa Slovenskej ligy oznamuje Divízii čs. červeného kríža v Brne, ako maďarskí teroristi vraždili kolonistov v Gbelciach.

Na Váš telefonický rozhovor vo veci pána Vojtěcha M. Vám oznamujeme, že ako sme informovaní správcom školy z Kōbōlkút (*Gbelce*), bol vskutku Vojtěch M. obesený maďarskými teroristami na studni, keď už predtým bol mučený a prebodnutý. Jeho manželka i s nezdravým synom sa nachádza pravdepodobne v Parkani (*Šúrovo*), kde odviezli niektorých kolonistov z Kōbōlkútu. Tieto správy máme priamo od správcu ľudovej školy z Kōbōlkút, ktorý sa teraz vysťahoval z obsadeného územia. Z kompetentných miest v Bratislave sme sa v tejto veci nič nedozvedeli.

Zostávame s prejavom úcty

za Slovenskou ligu
okrúhla pečiatka

nečitateľný podpis

AMZV ČR, PS II., kr. 327a, f. 4, č. 160 370/IV-3.